

BOEKBESPREKING

Omdat die Heilige Skrif so ryk van inhoud is, soos 'n prisma wat 'n ligskittering gee van 'n verskeidenheid van kleure, kan dit van verskillende kante benader word. Daarom is dit goed om dit uit die oogpunt van 'n sekere tema te bestudeer. So 'n tema kan ook uitgewerk word in 'n reeks preke. Dit hou ook die voordeel in van 'n eenheidsgedagte en tog word dit met variasie aangebied.

Hier is drie boeke (uitgegee deur Baker Book House, Grand Rapids, Michigan) met drie sulke temas:

1. H. H. Hargrave: *Personalities around the Cross.*

Dit handel oor die volgende:

Jesus Christ, the victim of the cross, Simon Peter, The Romans, The Jewish leaders, His silent friends, Three criminals, Friends and loved ones who stood by the cross.

Oorspronklik was dit preke. Daarna is dit tot 'n groter omvang uitgebrei. Sommige van die artikels hou meer in as net insover dit betrekking het op die kruis, bv. die oor Simon Petrus.

Die inhoud is rigtinggewend, alhoewel nie so prikkelend en diepgaande nie. Dis 'n weergawe van die Skrifgegewens rondom die persone. Waarom sou Judas nie daarby wees nie?

2. Homer H. Baese: *The Miracles of Golgotha.*

Dit handel oor die volgende:

The three hours of darkness, The rent veil, The earth quaked, rocks rent and graves opened, The blood and the water, The resurrection of Christ from the dead, The undisturbed grave clothes at Christ's resurrection, Revival to life of departed saints.

Afgesien van die feit dat 'n mens weet dat die dinge gebeur het, is dit miskien minder bekend wat die betekenis daarvan is. Daarom wek dit groter belangstelling. Die boek getuig ook van diepgaande studie, ook omdat dit meer bevat as net 'n beskrywing en weergawe van die gebeurtenisse.

Dit sal die moeite werd wees om hierdie dinge te bestudeer aan die hand van hierdie boek. Hier is ook 'n ruime mate van preekstof.

3. *Great Sermons on the Resurrection.*

Die inhoud is die volgende:

The living dead — Alexander Maclaren.

Death and Resurrection — C. H. Spurgeon.

The Resurrection of Jesus Christ — D. L. Moody.

Witnesses of the Resurrection — Alexander Maclaren.

The Fifteenth Chapter of First Corinthians — W. L. Moody.

The General Resurrection — T. de Witt Talmage.

The Resurrection Credible — C. H. Spurgeon.

Christianity without the Resurrection — Canon Lidkon.

Dit is ou preke wat die eerste keer gepubliseer is in 1896, en in 1963 herdruk is deur Baker Book House.

Alhoewel nie almal direkte teksprediking is nie maar onderwerpprediking, kan daar sekerlik wins mee gedoen word as homiletiese stof. Ds. J. L. Vorster.

William P. van Wyk: *My Sermon Notes on the Lord's Supper.* Baker Book House, Grand Rapids, Michigan. 1964.

Die skrywer benadruk die belangrikheid van die prediking by die Nagmaalsviering. Met die oog daarop gee hy 'n raamwerk vir preke by die voorbereiding, Nagmaalsviering en nabetragting.

Dit is sketse wat breed uitgewerk is in hoofpunte en onderafdelings. Die inhoud is kort sinne, sommige in telegramstyl en ander langer. Dit is Skriftuurlik gegrond en dogmaties suiwer. Dit is analities en daarom is party taamlik uitgebreid. 'n Mens soek na 'n eenheidsgedagte. Dit ontbreek.

Predikante kan seker wins daarmee doen. Omdat dit „notes” is, kort sinne, lees dit nie vlot nie en sal dit seker nie as stigtelike lektuur goeie afset hê nie.

Ds. J. L. Vorster.

William Goulooze: *Consider Christ Jesus*. Baker Book House, Grand Rapids, Michigan.

Dis 'n werkie van 121 bladsye in sagte band, maar kleurvol en netjies. Dit is radiopreke wat net lank genoeg is om die aandag te boei. Dit bestaan uit die volgende groepering: 1. Christ's invitation; 2. Christ's help; 3. Christ's service.

Oorspronklik is dit 'n weeklikse uitsending van die Reformed Church of America uitgesaai, met 'n gewaardeerde reaksie. Dr. Goulooze het op hierdie wyse aan miljoene kerklike en onkerklike mense die evangelie van Christus verkondig. As 'n mens die boekie lees, kom jy onder die indruk van watter ryke seën daar in die wêreld deur die radio kan uitgaan.

Die gedagtes wat sentreer rondom die teks word op 'n eenvoudige, verstaanbare wyse na vore gebring. Die begin van sommige daarvan is pakkend omdat dit aansluit by een of ander verskynsel of gebeurtenis. Dit gryp dadelik die aandag aan.

Die inhoud van die werkie is suiwer Skriftuurlik. Daarom is dit aanbevelenswaardig.

Ds. J. L. Vorster.

Kooistra, Remkes: „*Facts and Values. A Christian approach to Sociology*” in *Christian Perspectives Series 1963*.

Met die drie voordragte oor „Fact and Value; Facts and Values; A Christian approach to Sociology”, maak die leser van meet af kennis met die koers, doel en taak van hierdie vakwetenskap wat in die voorwoord aangedui word as „scripturally directed learning lead to scripturally directed living” (Preface, p. 5). Met ander woorde, ons het hier te make met Godgegewe wette, beginsels en norme wat waargemaak moet word in die lewens van almal — die mens is die aksiesentrum in alle groepe in universele sin en betekenis. Dit kan ook nie anders nie, want die mens is na die beeltenis van God geskape, terwyl ook die ewige lewe in die mens se hart gelê is.

Dat hierdie artikels uit die pen van dr. Kooistra ge-

kom het verbaas nie, want sy leermeester onder wie hy gepromoveer het, is prof. dr. Waterink van die Vrije Universiteit, Amsterdam. Sy proefskrif is getitel: *De Gereformeerde Theoloog en de Sociologie*. As dr. Kooistra hom dus op wetenskaplike wyse besin oor die normatiewe aard van die samelewing in die algemeen, en die Sosiologie dus uit hierdie standpunt benader, dan doen hy dit as teoloog en sosioloog; trouens, dit is seker die grootste leemte in die beoefening van hierdie vakwetenskap dat dit beheers word slegs deur die opvatting dat die Sosiologie empiriese wetenskap is.

Deur te begin met 'n begripsanalise van „fact and value” in die Sosiologie, werk dr. Kooistra geleidelik sy opvattinge uit en bou dit op tot ook die normatiewe aard van die feitlike verskynsels in die samelewing. Op hierdie wyse kom hy dan tot 'n geordende sisteem van kennis, waarvan die feitlike orde onafskeidelik saamhang met die normatiewe orde in die Sosiologie.

Dr. Kooistra onderken soveel moontlik die waarheidsmomente in die opvattinge van sowel die immanente as die transendente standpunte van die beoefenaars van die Sosiologie, en oortuig met die wyse waarop hy hierdie probleem hanteer het.

As hy sy stelsel nou uitbrei op die hooflyne wat Dooyeweerd in *De Wijsbegeerte der Wetsidee* stel, dan toon hy onteenseglik aan hoedat die feite en waardes op die mens en die groep inwerk en wat die implikasies hiervan op die samelewingstotaliteit is.

Aangesien dr. Kooistra se artikels slegs van inleidende aard is, kan dit nie hoog genoeg aangeslaan word nie, want Sosiologie sonder die opvatting van waardes, waardeoordele en waardebegrippe moet slegs lei tot talle probleme wat die sg. begrip van „aanpassing en adjustment” vir die praktyk van beter menseverhoudinge meebring.

Die gevaar is ook aan die ander kant dat die Sosiologie met die oordrewe klem op waardes kan oorgaan tot Wysgerige Sosiologie en selfs Sosiale Filosofie. Hieraan is dr. Kooistra nie skuldig nie, want sy proefskrif getuig hiervan. Ook moet egter die stem laat hoor word teen die

eensydige en feitlik algehele aanvaarding en navolging van die indeling van Dooyeweerd, want daarmee word die Sosiologie dan verarm — dit kom daarop neer, dat die vlag goed is, maar die vrag is sleg. Wat eintlik hiermee bedoel word kan seker die beste verklaar word met 'n aanhaling van Dengerink, nl. „De positiewe sosiologie is in haar visie op de tipiese structuren der empiriese samelewing afhankelik van die wijsgerige en die laaste is afhankelik van het religieuse grondmotief dat haar uitgangspunt vormt” (*Critisch-historisch onderzoek naar de sosiologiese ontwikkeling van het beginsel der „sovereiniteit in eigen kring” in de 19e en 20e eeuw*). Dit gaan in die Sosiologie om die opvatting van die Positiewe Sosiologie en nie die Wysbegeerte of die Godsdiens nie.

Graag roep die beoefenaars van die wetenskap van die Sosiologie aan die P.U. vir C.H.O. dr. Kooistra toe — alle sukses in Amerika, waar die oorheersende opvatting van die Sosiologie slegs die van 'n empiriese wetenskap is, terwyl dit ook die stempel moet dra van 'n normatiewe wetenskap. En verder dan ook so, dat die normatiewe orde voortdurend sy stempel afdruk op die feitlike orde in die strewe na die hoogs moontlike graad van ideële sosiale gelding; dan is die opvatting van die Sosiologie die bestudering van die samelewingsverskynsels as struktuur-funksionele teorie van die samelewing en die kultuur, net soos die mens, die samelewing en die kultuur 'n onverbreeklike drie-eenheid vorm.

Daar word met belangstelling uitgesien na die verdere artikels van dr. Kooistra — hy is op die regte en gesonde weg.

J. P. van der Walt.

F. I. J. van Rensburg: *Die smal baan*. Eerste uitgawe, 149 bladsye. Tafelberg-Uitgewers, Kaapstad, 1963. Prys R1.50.

Die smal baan — aspekte en figure uit die ontwikkelingsgang van die Afrikaanse letterkunde is 'n bundeltjie artikels wat oorspronklik in *Die Taalgenoot* (amptelike blad van die A.T.K.V.) verskyn het. In sy „Woord vooraf”

waarsku die skrywer dat die reeks bedoel was as 'n eenvoudige bespreking van 'n aantal aspekte i.v.m. die Afrikaanse letterkunde, hy wys op die publiek vir wie dit bedoel was, hoe dit die aard van die stukke bepaal het, en daarby motiveer hy ook die publikasie in feitlik oorspronklike vorm, die karakter van bepaalde artikels, ens. Hiermee het die skrywer sy bundel gepantser teen feitlik elke vorm van kritiek.

Die bundel bestaan uit agttien korterige artikels — die eerste sewe slaan perspektiewe, en in die res word figure en generasies gekarakteriseer. Daardie eerste sewe behandel interessante onderwerpe, soos somberheid as kenmerk van die Afrikaanse letterkunde, plaas en stad as temas, die nie-blanke, ens. Uiteraard dus oorsigtelik, en dit is dan ook my grootste beswaar teen die bundel: die stukke is meestal te min konkreet en daar is te veel maklike veralgemenings wat eintlik vaag en weinigseg-gend word — vgl. die slot van die eerste.

Na nommer sewe skeep die outeur die skrywers en digters twee-twee, een-een en selfs drie-drie oor die smal loopplankbaan in. Hy kán dus nie reg laat geskied aan sy onderwerp in so 'n kort bestek nie.

Indien *Die smal baan* as 'n soort volksleerboek bedoel is, is dit te moeilik en te weinig konkreet. Dan moes al die stukke op die lees van die een oor die Eerste Taalbeweging geskoei gewees het — baie aanhalings, en die afleidings kort en saaklik. Vir die vakman is alles te beknopt en ook te weinig nuut om werklik te boei — uitgesonderd miskien die stukke oor Celliers en Totius, en Leipoldt en Marais.

Met die feite wat dr. Van Rensburg aanbied, én sy aksentplasings, is 'n mens dit meestal eens. Dit met die voorbehoud dat hy bv. twee keer geesdriftig raak oor P. J. Schoeman se prosa. As 'n mens dit het oor die beste in ons prosakuns, skiet die naam van Schoeman jou tog seker nie eerste te binne en plaas jy dit voorop nie — vgl. bl. 38. En dan ook Audrey Blignault! Verder meen ek die skrywer is te meedoënloos in sy uitsprake oor Ernst van Heerden, veral as 'n mens in gedagte hou hoe

vergoelikend hy teenoor D. F. Malherbe is. Dáár was vir jou „'n poging tot die máák van literatuur” (bl. 142). Ek sou ook nog bv. beswaar kon maak teen die tematiese benadering van die poësie in die algemeen, die uitlig van die een aspek van N. P. van Wyk Louw se kunstenaarskap, ens., maar dan lê die wete van Jan Publiek vir wie die stukke bedoel is, my die swye op.

As ek gesê het die stukke is m.i. moeilik vir Jan Publiek, dan bedoel ek nie dr. Van Rensburg skryf onhelder nie — intendeel, ek bedoel maar net die feite waaroor hy veralgemeen, is dalk nie so algemeen bekend nie. Hy het natuurlik ook sy clichés soos „onder die aspek van”, en van baie van sy beelde hou ek bepaald nie (snare tokkel, ens.), daar is herhalings (W. E. G. Louw) en die slot van sekere stukke is onaf (bv. Elisabeth Eybers), daar word 'n hele paragraaf gemors op 'n vergelyking oor die lae in 'n Shakespearedrama á la Eliot (D. J. Opperman — bl. 136) wat weinig sin het (Jan Publiek!), ens. Maar oor die algemeen aanvaar 'n mens die stukke „onder die aspek van” die inleiding!

Vir 'n bepaalde slag leser (sê bv. die vars matrikulant, die eerstejaarstudent, redelik belese lekebroeders) het *Die smal baan*, of dan gedeeltes daarvan, bepaald nut, maar die oersonde van die bundel lê daarin dat dit te min blyke lewer van 'n versoening tussen die akademiese en die populêre en tussen voorbeeld en veralgemening.

P. D. van der Walt.

Herman Smal: *Martine*. Simondium-Uitgewers, Johannesburg, 1963.

Martine is van die allerligste soort ontspanningslektuur waarin 'n reeks romantiese gebeurtenisse afspeel rondom 'n „beeldskone” matriekdogter as „heldin” wat aktrise word en kennis maak met die maniere en leefwyse van 'n toneelgeselskap onder leiding van „die wonderlike, onvergeetlike” Jacques Basson. Sonder enige ervaring gaan sy die hoofrol speel in *Martine* van Jean-Jacques Bernard. Na aanvanklike flaters „verower” sy die hoof-

stad met so 'n beheersde en afgeronde spel „dat sy 'n verslae eersteand-gehoor amper drie uur lank in die holte van haar hand gehou het”, volgens die koerant. Die ontberings, vervelige ritte bedags, muwwe hotelkamers snags, onaangename rusies en spannings onderling, ont-nugterings en frustrasies, drank en losbandigheid waar-teen die leier van die geselskap haar gewaarsku het voor-dat sy aangesluit het, bied opsigself goeie stof vir 'n skry-
wer, maar dié dinge word slegs oppervlakkig aangeraak. Alles draai om die „heldin” se liefdesawonture soos sy uit die arms van die een na die ander man en weer terug na nommer een val. Die bereidwilligheid en gemak waar-mee sy haar by hierdie soort mense aanpas, is verbluf-fend in die lig van die feit dat sy as 'n onskuldige maar welopgevoede dogter voorgehou word.

Die situasies waarin die „heldin” optree, is sonder uitsondering stereotiep, die dialoog banaal en die figure bloedlose wesens. Die heldin self is in 1964 beslis 'n ana-chronisme. Daar is geen verheffende gedagte in hierdie verhaal nie.

(Mej.) L. C. Minnaar.

Sigbjörn Hölmebakk: *Die Emigrant*. Oorspronklik uitgegee deur Gyldendal Norsk Forlag, Oslo, onder die titel *Emigranten*, 1959. Afrikaanse vertaling uit die Noors deur Lettie Pretorius en uitgegee deur Tafelberg-Uitgewers, Kaapstad, 1963.

Die Emigrant is die treffende naam vir 'n verhaal van 'n soekende mens wat sonder God lewe maar tog steeds 'n vreemde verlange het en vol van 'n verterende ruste-loosheid is.

Die hooffiguur, Sivert, het lewensbeskoulik, drie in-vloede ondergaan. Eerstens is daar die kerk met sy pastor wat hom nie kon bevredig nie sodat hy ophou om dienste by te woon. Vanaf die ontdekking dat sy vader 'n vreem-deling was en hy 'n buite-egtelik kind, voel hy „of hy gejag word en 'n vervolgte mens is wat op homself moet reken en wat sy eie pad kies”, net soos sy onbekende vader. Die voorbeskikkingsleer waarmee die pastor hom

wou troos, is juis deur die ongelukkige omstandighede van sy geboorte vir hom geheel en al onaanneemlik.

Tweedens is daar die invloed van die panteïs, Hallvard, wat die leer verkondig dat die mens voortgekom het uit die magtige spel van die toeval. Hiermee kon Sivert saamstem. Alles is toeval. Ook sy geboorte. Hallvard leer dat die mens die juk van die kerk moet afgooi en die lewe van hier en nou ten volle moet gebruik in vryheid. „Hallvard word nooit moeg om oor God te praat nie. Nie die kerk en die pastor se God nie, nie die straffende en wrede God wat mense tot ewige pyn verdoem en barbaarse bloedoffers eis om sy eie dors na wraak te les nie. Maar die God wat in alle dinge is — in die see en die wind en die muggieswerm... die blinde en kragtige skeppende mag wat alles laat lewe en groei” (p. 30). Vir die dood hoef die mens nie te vrees nie, want dis slegs 'n slaap, 'n rus, en die mens sal nogtans voortlewe in alle dinge.

Hierdie lewensbeskouing bevredig hom tydelik, sodat hy geen gewetensbesware teen sy verhouding met Kristi, die diensmeisie het nie. Dit gee hom tydelik 'n gevoel van veiligheid om soos Hallvard te glo. Maar Hallvard sterf in 'n ontploffing en dit laat 'n groot leegte in Sivert.

'n Derde invloed is die van die eenvoudige gelowige visser, Johannes en sy maats: Herman en Sigvald. Hulle lewensblyheid en goedheid veral teenoor hóm, tref hom. Johannes veroordeel nie Sivert se ongeloof nie, want: „Ons weet niks, behalwe net dat ons behoefte het aan Hom. Ons weet nie wat ons sonder God sal maak nie” (p. 66). Vir Sivert egter, is die behoefte aan God nog nie 'n bewys dat Hy bestaan nie. „Die lieflikheid van die aarde en die grootsheid van Gods hemel” wat vir Johannes 'n vertroosting in hierdie wêreld van soveel ondeurdringbare geheime is, kan Sivert nie troos nie.

Dit is die skrikwekkende cholera-epidemie, die angsvir sy eie dood en die van sy medemense wat hom 'n diepe behoefte aan God gee en die drang om te bid by hom opwek. In die *medelye* met sy medemense en in die gemeenskap met hulle in die aangesig van die dood, oor-

win hy sy vrees vir die dood, erken hy sy hulpeloosheid sonder God en bid hy: „God, laat my aan jou behoort” (p. 144).

Die skrywer maak die bo-natuurlike leiding sigbaar in die onverklaarbare of irrasionele gedraginge van Sivert, sodat al die dinge wat met hom gebeur die indruk laat dat dit deur lotsbestemming so kom. Bv.: hy glo nie in God nie maar besoek nogtans in die nagstille die kerk uit 'n onbewuste behoefte; hy teken 'n kontrak om te emigreer sonder dat hy enigsins van plan is om werklik daarvan gebruik te maak, maar later verander hy tog van plan en kom sodoende met Johannes in aanraking wat so 'n groot invloed op hom gaan uitoefen; as Sigvald sterwend is, vlug hy uit angs weg maar draai tog weer om om hom by te staan en juis daardeur vind hy waarna hy solank al soek; al sy pogings om weg te kom met 'n emigranteskip misluk, want nie langs dié weg sou hy vrede vind nie: „Hy het altyd na 'n onbekende land gehunker en nou weet hy dat hy dit nie kan bereik deur aan boord van 'n skip te gaan nie... maar hy het in 'n flits iets gesien wat 'n nuwe hoop in hom laat oplaai het. Dié nag... het hy skielik insig gehad in 'n samehang waarvan hy te vore geen vermoede gehad het nie” (p. 148).

Sivert se omkeer is goed voorberei deur die steeds toenemende nood van die siel wat hom dryf tot die laaste middel: die gebed tot dié God oor Wie se bestaan hy selfs toe nog nie sekerheid gehad het nie.

Dis 'n besonder boeiende verhaal waarin die skrywer nie die onmoontlike probeer, nl. om die lewe en die mens in sy bestaansnood en worsteling met lewensvrae resloos te *verklaar* nie, maar slegs die mens in sy vreemdelingskap en hunkering na 'n vaderland uitbeeld.

Die taal is eenvoudig en glashelder — „skoon prosa” sou mens Van Wyk Louw kan napraat. Of die vertaling reg laat geskied aan die oorspronklike, kan ek nie oordeel nie.

Behalwe *Die Emigrant* het daar van Sigbjörn Hölme-

bakk ook nog verskyn: *Det hvite fjellet* (Die wit berg) en *Mennesfisteren* (Die Visser van mense).

(Mej.) L. C. Minnaar.

Cloete, T. I.: *Die wêreld is ons woning nie — 'n Studie van die poësie van Totius met tekste*: Eerste uitgawe, 226 bladsye. Tafelberg-Uitgewers, Kaapstad, 1961. Prys: R1.95.

Prof. T. T. Cloete se studie oor die digkuns van Totius saam met die bloemlesing gedigte: *Die wêreld is ons woning nie*, is teen hierdie tyd 'n gewaardeerde bekende in akademiese kringe — hopelik ook daarbuite. Ek meen 'n mens se onmiddellike waardering vir hierdie werk is daarin geleë dat prof. Cloete op skerpsinnige, verrassende en verantwoorde wyse ons die poësie van Totius met nuwe oë en begrip (dus ook waardering) laat lees. Vir die haastiges, die ongevoeliges, selfs die te goed vertrouedes, ontsluit hy die skatkamer van Totius se digarbeid op 'n wyse soos geen literator voor hom dit nog gedoen het nie.

'n Bietjie meer as die helfte van hierdie boek van 226 bladsye word in beslag geneem deur die karakterisering van die „wêreld” van Totius se digterlike oeuvre. Die studie bestaan uit vier hoofstukke (waarvan drie 'n omwerking is van vroeëre publikasies) wat agtereenvolgens die titels dra: „Die wêreld is ons woning nie”, „Die vaderland is ons woning nie”, „Die huis met vele wonings” en „X-straaloe, oogbewyse en die onsienlike”. Daar sit beplanning, gang en samehang in hierdie vier hoofstukke, wat die sentrale tema in Totius se digkuns in sy verskillende geleidinge en in die poëtiese verwoording daarvan nagaan en wat kulmineer in die ontleding van die gedig waaraan die bundel sy titel ontleen.

Die studie demonstreer 'n heel persoonlike en betekenisvolle literatuurwetenskaplike benaderingswyse van die poësie wat treffend gekarakteriseer word deur die titel van prof. Cloete se jongste bundel opstelle, dié oor die digkuns van N. P. van Wyk Louw, nl. *Op die woord af*.

Die gevaar van hierdie kritiese werkwyse is natuurlik dat poësie stilswygend gelyk gestel kan word aan bv. 'n prosaverhandeling of essay (soos dr. J. J. Degenaar doen in sy *Eksistensie en gestalte*), maar prof. Cloete lewer hier en elders te duidelik bewys dat hy die poësie lees as poësie om van sulke onliterêre bedrywighede beskuldig te word. Hy werk met sleutelwoorde ja, maar dan woorde in hulle *organiese verband in die vers*, in die *gedig*, in die *bundel*. Daarvan bv. lewer sy talle kernagtige gedigontledings hier die klinkende bewys. Dit word ook nie die afdwing van 'n denkstelsel (Het u opgemerk hy vermy om die cachet Calvinisme op Totius te plaas — dis altyd die Christen?) op die digwerk nie; nee, dis insigte verower deur aandagtige lees en vertolk, en die insigte word dan sinvol gerangskik. Hierdie komposisie-aspek alleen al maak van die studie sonder twyfel 'n kunswerk. Daar is wel herhaling, daar is soms 'n bietjie (wat prof. Dekker sou genoem het) „forcing the issue” (*Daar kom hul*, bl. 88 e.v.), maar die gevare van sy werkwyse het die skrywer tot 'n minimum gereduseer.

'n Mens is bly dat prof. Cloete hier nie net beskryf en interpreteer en slegs by implikasie evalueer soos in *Op die woord af* nie. Die stukke hier is wel met groot piëteit geskryf, maar die outeur skroom nie om op die gebreke en beperkinge van Totius se verskuns te wys naas die voortreflikhede daarvan nie. Dit gaan dus nie net om die „wêreld” van Totius se digkuns nie. Daar is telkens treffende karakteristieke wat méér omvat, en die verwysings na die werk van ander digters is met prysenswaardige reserwe en funksionaliteit gedoen.

Die bloemlesing gedigte sluit direk aan by die studie — trouens, die keuse is sterk daardeur bepaal, soos die verantwoording vooraf te kenne gee. 'n Mens se eie keuse sou hier en daar van dié van prof. Cloete kan verskil, maar ook hier sou teëgewerp kan word dat in die lig van nuwe aksente wat die inleiding bring, ander gedigte as wat gewoonlik in bloemlesings staan, as 't ware voor jou oë 'n nuwe skoonheidsgestalte aanneem.

Die essensiële waarde van hierdie boek lê miskien daarin dat die skrywer vir Totius „ont-yk” het. Hy het dié digkuns ont-dek in hierdie stuk werk wat ’n demonstrasie is van die werklike taak van die literêre kritikus: ontleed, vergelyk, vertolk en waardeer, maar dan „op die woord af”, — wat daardie woord sê op die wyse van die poësie.

P. D. van der Walt.